

Võitlus narkomaaniaga on keeruline ja komplitseeritud

Tarmo Loodus (RiTo 2), Siseminister

Narkopoliitika põhimõtetest

Eesti narkopoliitika aluseks on Vabariigi Valitsuse poolt 1997. aasta novembris heaks kiidetud "Narkomaania ennetamise ning narkokuritegevuse tõkestamise poliitika (uimastipoliitika) põhimõtted aastateks 1997–2007" ning nende põhimõtete alusel ametkondadele konkreetsed töösuunad sätestav "Alkoholismi ja narkomaania ennetamise programm aastateks 1997–2007".

Vabariigi Valitsus peab narkomaania ennetamist ning narkokuritegevuse tõkestamist üheks riiklikuks prioriteediks. Tänavu kevadel kiitis Riigikogu heaks ühinemise narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase ÜRO 1988. aasta konventsiooniga. Seega on Eesti ühinenud kõigi tähtsamate rahvusvaheliste konventsioonidega, mis käsitlevad narkokuritegevuse tõkestamist.

Siseministeeriumi seisukohalt on olulised eeskätt järgmised narkopoliitika põhimõtted:

1. Narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamist ei legaliseerita.
2. Narkokuritegevuse tõkestamisel on rõhuasetus pandud eelkõige uimastite salakaubavedajate, ebaseaduslike valmistajate ning vahendajate efektiivsele avastamisele ja karistamisele.
3. Politsei töö narkokuritegevuse tõkestamiseks toimub kõigil tasanditel, alates ennetustööst noorte hulgas ja avaliku korra kaitsest ning lõpetades jälitustegevusega.

Narkoprobleemid jõudsid teravalt avalikkuse teadvusse seoses traagiliste juhtumitega eelmisel sügisel, milles hukkus kaks politseiametnikku. Pärast neid juhtumeid on meedias narkoprobleemidele pühendatud artiklite arv järsult kasvanud.

Seoses arutlustega nn kergete narkootikumide ja narkootikumide tarvitamise võimaliku legaliseerimise üle tuleb rõhutada meie seisukohta, et tegeleda tuleb kõigi narkoalaste õiguserikkumistega (nn nulltolerants) ja et ka narkootikumide tarvitamine peab jääma kriminaliseerituks.

Riikliku programmi elluviimisest

Alkoholismi ja narkomaania ennetamise programmi raames on viimase paari aasta jooksul läbi viidud terve rida edukaid projekte. Et narkoprobleemid väljuvad ühe ametkonna tegevusvaldkonnast, on projektidesse olnud kaasatud tervishoiu-, sotsiaal- ja haridustöötajad, teadlased, politsei jt õiguskaitseametkonnad. Toimunud on ka rida koostööüritusi.

Aktiivsed on oldud kõigis maakondades, kuid arvestades narkoprobleemide erilist teravust Ida-Virumaal, on riikliku programmi raames esmajoones püütud toetada seal käivitatud ennetusprojekte. Probleemid on teravad ka Tallinnas, kuid siin on olnud kergem leida vajalikke vahendeid.

Riikliku programmi käesoleva aasta prioriteetideks on:

1. noortele suunatud ennetustegevus;
2. ennetustegevus kohalikes omavalitsustes;
3. sõltuvushaigete ravi ja rehabilitatsioon.

Politsei rollist

Riiklikus programmis on seatud prioriteediks kõige ohtlikumate narkokuritegevuse vormide (salakaubavedu, narkootikumide valmistamine ja vahendamine) tõkestamine.

Narkokuritegevuse tõkestamine on ka politsei üks käesoleva aasta prioriteetidest.

Narkokuritegevusega võitlemisel on politsei viimastel aastatel suutnud oluliselt tööd tõhustada. Käesoleva aasta 6 kuuga on politsei registreerinud ligi 4 korda rohkem narkokuritegusid kui eelmisel aastal samas ajavahemikus, seda suures osas tänu Narva politsei aktiivsele tööle. (Narvas registreeriti käesoleva aasta 6 kuuga juba 283 narkokuritegu ja 412 narkoalast haldusõiguserikkumist; eelmisel aastal olid need arvud vastavalt 19 ja 26.)

Samas on selge, et politsei poolt registreeritud narkoalased õiguserikkumised moodustavad vaid väikese osa tegelikult toime pandud õiguserikkumistest. Seega kajastab kasv statistilistes näitajates pigem lähenemist reaalsele situatsioonile kui probleemi järsku teravnemist.

Narva puhul väärib tähelepanu lisaks kriminaalpolitseile ka välipolitsei aktiivne töö narkokuritegevusega võitlemisel. On loomulik, et narkootikumide tarvitamisega seotud õiguserikkumisi pannakse tegelikult toime palju kordi rohkem kui vahendamisega seotud kuritegusid; samas on ametlik statistika näidanud viimastel aastatel vastupidist.

Ühest küljest näitab see positiivse asjaoluna keskendumist vahendajate väljaselgitamisele; teisest küljest toob aga paratamatult esile seni liialt vähese tähelepanu narkootikumide tarvitajatele. Kuritegevuse ennetamise seisukohalt ei saa aga ka kergeid õiguserikkumisi ignoreerida ja seetõttu on just välipolitseil täita siin väga oluline roll. Oluliseks töösuunaks on ka narkoalane ennetustöö noorte hulgas. Väga populaarsed on olnud politseinike demonstratsiooniesinemised noortele.

Statistikat

2000. aasta esimese 6 kuuga registreeriti Eestis 513 narkokuritegu ja 895 narkoalast haldusõiguserikkumist (HÕS §158). Valdav osa väljaselgitatud narkokuritegudest ja narkoalastest haldusõiguserikkumistest on registreeritud Narvas ja Tallinnas.

Võrreldes 1999. aasta sama ajavahemikuga kasvas politseiprefektuuride poolt registreeritud narkokuritegude arv kõige enam Narvas (15 korda). Kasv oli arvestatav ka Tallinnas (2,5 korda), Tartus ja Pärnus.

Narkoalaste haldusõiguserikkumiste väljaselgitamine kasvas mitmekordselt Narvas (ligi 16 korda) ja Tallinnas (ligi 4 korda). Kasv oli arvestatav ka Lääne- ja Ida-Virumaal.

1999. aastal tervikuna registreeriti 297 narkokuritegu, mis moodustasid 0,6% kõigist registreeritud kuritegudest. Narkokuritegudest 46% registreeriti Tallinnas ja 30% Ida-Virumaal (sh Narva) – need ongi narkokuritegevuse kõrgeima tasemega piirkonnad.

1999. aastal esitati narkokuritegude toimepanemise eest süüdistus 194 isikule, sh 37 naisele (19% süüdistatavaist). 1998. aastal esitati narkokuritegude toimepanemise eest süüdistus 131 isikule, sh 26 naisele.

1999. aastal narkokuritegude toimepanemises süüdistatavatest isikutest oli Eesti kodanikke 65 (33%); välisriikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid 129 (66%).

Rahvuselt eestlasi oli süüdistatavate seas 34 (18%), teistest rahvustest isikuid 160 (82%).

Politsei poolt registreeritud narkokuritegude ja narkoalaste haldusõiguserikkumiste (HÕS § 158) arv esimese 6 kuuga 1999–2000

Prefektuur	Kuriteod		Haldusõiguserikkumised	
	6 kuud 1999	6 kuud 2000	6 kuud 1999	6 kuud 2000
Narva	19	283	26	412
Tallinn	48	118	98	379
Tartu	16	47	16	5
Pärnu	6	22	2	8
Ida-Viru	28	20	37	51
Harju	7	5	7	0
Lääne-Viru	0	3	1	20
Viljandi	1	3	3	4
Võru	0	3	1	8
Rapla	1	3	0	1
Valga	0	2	0	0

Jõgeva	1	1	0	2
Järva	0	1	0	3
Lääne	1	0	0	0
Saare	0	0	0	2
Hiiu	0	0	0	0
Põlva	0	0	0	0
EESTI *	129	513	184	895

Prefektuuride territooriumil registreeritud juhtumid, järjestus 2000. aastal registreeritud kuritegude arvu järgi.

* K.a teiste asutuste poolt registreeritud kuriteod

Allikas: Politseiamet

HÕS §158: narkootilise või psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseaduslik omandamine või hoidmine edasiandmise eemärgita või arsti ettekirjutuseta tarvitamine.